

Izhaja vsak petek dopoldne. Izdaja konsorcijski
Malega lista. Naslov: Mali list, Trieste, ca-
sella contro 57. — Urad: via Imbriani 9-III.

Odgovorni urednik: dr. L. BERCE.

POSAMEZNA ŠTEV. 30 STOTINK.

NAROČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5 L.,
četrt leta 3 L. - IZVEN ITALIJE celo leto 24 L.,
pol leta 12 L., četrt leta 6 L.

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

CENA OGLASOV IN OBJAV

Za 1 cm, višine v 1 stolpcu 1 L.
Pri 5 kratni objavi 20% popust (1 leto)
objavi 80% pri 26 kratni (1 leto)
40% pri 52 kratni (1 leto) 50%
KONJUSKO KNJIŽICA (Dr. ... v na-
LJUBLJANA ... sedaja; n-
Pri stalnem
... primeren popust.

Mali koledar.

Petek, 28. oktobra: apostola Simon in Juda. — Sobota, 29.: Ida; Narcis. — Nedelja, 30.: Praznik Kristusa Kralja. — Ponedeljek, 31.: Volfang (Volbenk); Lucila. — Torek, 1. novembra: Vsi svetniki. — Sreda, 2.: Spomin vernih duš v vicah. — Četrtek, 3.: Just, tržaški patron; Viktorin; Hubert. — Petek, 4.: Karel Boromej. — Sobota, 5.: Caharija in Elizabeta; Emerik.

MALE NOVICE.

Notranje naseljevanje.

Vlada je na Sardiniji osušila velike komplekse močvirnatih zemljišč. Na ta nanovo pridobljena tla se naseljujejo poljedelci iz Polecine. Tako je vlada pokazala v dejanju, da se da v Italiji še mnogo tal uporabiti za napredek poljedelstva, če se prime na pravem kraju.

Žitna razstava.

Zadnjič smo prinesli Mussolinijev otvoritveni govor ob državni žitni razstavi v Rimu. Razstava se zaključuje 30. oktobra. Obiskalo jo je okoli milijon oseb.

Za jetične.

Ministrski svet v Rimu je odobril načrt o zavarovanju za slučaj jetike (tuberkuloze). Svote, ki jih delavci plačujejo za invalidno in starosno zavarovanje, se bodo zvišale in tako tudi svote, ki jih plačujejo delodajalci. S tem bodo delavci zavarovani za slučaj jetike. Bolni bodo imeli brezplačno oskrbo v zdraviliščih za jetične. Zavarovanih bo okoli 7 in pol milijona delavcev; računi se, da jih bo v oskrbi po sanatorijih vedno po 20.000. Zato bo treba zgraditi par sto novih zdravilišč (sanatorijev), kar bo stalo pol milijarde. Izvedlo se bo v 10 letih. Za ljudsko zdravje bo to velikega pomena.

Kako je v Turinu.

Turinski podeštat je brzojavil ministrskemu predsedniku, da so v Turinu padle cene za 26% proti cenam, ki so bile pred enim letom. To je razvidno iz cenika 17. oktobra. — Kdaj bode pa tržaški podeštat kaj enakega brzojavil?

Upravne spremembe.

Soseski Podgraje in Zabiče se na podlagi kr. ukaza z dne 22. septembra letos odtrgata od politične občine jelšanske ter pridružita občini v Jablanici pri Bistrici.

Dobročelnost.

S kraljevim ukazom z dne 16. septembra je «Dijaško podporno društvo v Pazinu» proglašeno za javno dobrodelno ustanovo. Uprava društvenega premoženja se izroči pazinski občinski «Congregazione di Carità». K premoženju spada novo poslopje dijaškega konvikta v Pazinu, zgrajeno pred vojno in cenjeno na pol milijona lir.

Obsojeni komunisti.

Posebni tribunal v Rimu je 17. oktobra sodil voditelje komunistovske eksekutive. Obdolženi so bili, da so snovali zaroto proti državnim oblastem, ščuvali k sovraštvu med socialnimi razredi in žalili načelnika vlade. Obsojeni so bili: Grieco (v kontumaciji) na 17 let in 6 mesecev ječe, na 12.750 lir globe ter na tri leta posebnega policijskega nadzorstva; Molinelli in Innamorati vsak po 14 let, 4 mesece in 7200 lir globe; Pellegrini in Ravagliani na 8 let, 6 mesecev, 7 dni in 3475 lir; Angelucci in Mancinetti na 6 let, 10 mesecev in 2433 lir; Bernardini na 1 leto, 2 mesece, 3 dni in 2625 lir; Zanerini (odsoten) na 30 mesecev ječe in na 3000 lir globe.

Velika nesreča na morju.

Parnik „Principessa Mafalda“ se je potopil.

Dne 11. oktobra je iz Genove odpeljal proti Južni Ameriki veliki prekmorski parnik «Principessa Mafalda». V bližini brazilske obale se je naenkrat zgodila nesreča, katere vzrok še ni znan. Parnik se je potopil dne 25. oktobra ob 19.15 po tamkajšnji uri med Bahio in Rio Janeiro. Novica je prišla tekom srede v Milan in Trst.

Parnik Mafalda je vozil 1256 potnikov, po večini pač takih, ki so šli srečo iskat v daljne kraje. Francoski parnik «Formosa», ki je prvi prihitel na pomoč, je

rešil kakor se glase poznejša poročila skoro vse potnike. Ponesrečencev je baje samo desetorica.

Na pomoč so odhiteli tudi brazilska krizarica «Rio Grande» in drugi parniki.

Na potopljenem parniku so se vozili tudi številni izseljenci iz naših krajev, žal da v tem trenutku nimamo točnejših podatkov.

Parnik «Mafalda» je bil zgrajen l. 1908. in je obsegal 9000 registrskih ton; dolg je bil 485 čevljev.

O stvari bomo še poročali.

Duhovniška vest.

Bivši proseški župnik, č. g. Aleksander Martelanc, je vstopil v kongregacijo misijonarjev-lazaristov v jugoslovanski provinci. Lazaristi so med našim ljudstvom zelo priljubljeni misijonarji in spovedniki. Širom Jugoslavije razvijajo živahno misijonsko delavnost.

Rimsko vprašanje.

Na polemiko raznih listov o razmerju med Vatikanom in državo je spregovorila tudi fašistovska stranka v svojem uradnem glasilu «Foglio d'Ordine». Bistvena je v tej pomembni izjavi 3. točka, v kateri je rečeno: Fašistovska Italija sploh ne razpravlja o obnovitvi papežev posvetne oblasti niti v najmanjši meri. — S to strankino avtoritativno izjavo je polemika za letos končana. Vatikanski «Osservatore» ni nanjo odgovorjal.

Pozor, mlinarji!

Po novih naredbah so vsi mlini podvrženi posebnemu nadzorstvu državne oblasti. Do 5. novembra morajo lastniki ali upravitelji narediti pri županstvu prošnjo na prefekta za dovoljenje, da smejo mleti. V prošnji treba popisati mlinske naprave. Vsi mlini se dele na 4 kategorije. V prošnji treba kategorijo navesti. Plačati bo treba po velikosti mlina od 110 do 1100 lir letno. Podrobnejša pojasnila zahtevajte pri občinskem uradu. Pazite, da ne zamudite roka. — Tudi kdor na novo naredi mlin, mora prositi za dovoljenje.

Kriza albanske vlade.

V Tirani, glavnem mestu Albanije, so tudi imeli svojo krizo. Poslanci so odrekli ministrom zaupanje in ti so bili prisiljeni, da odstopijo. Predsednik republike, Ahmed beg Zogu je imenoval novo vlado.

Listi vedo, da so komitaši z albanske strani drli na grško in jugoslovansko ozemlje. Prizadeti vladi sta se pritožili in Ahmed je poslal takoj večji oddelek vojaštva, da napravi red.

Zoper ples.

Vrhovno policijsko ravnateljstvo v Rimu je izdalo na vse občine širom kraljevine odlok proti plesu. Odlok odkrito izreka, da ples ponavadi žele imeti postopači ali pa oštirji, ki merijo le na dobiček. Dejansko se plesi sprevrtačajo v pohujšanje mladoletnih oseb in v propagando za pijančevanje, potem pa še v priliko za pretep. Policija ima z nadziranjem plesov nekoristno delo. S plesom se žali večkrat javna morala ali verski čut, posebno če se pleše ob dnevih, ko se vrše cerkvene slovesnosti. V tem smislu odlok zahteva od podrejenih oblasti večjo strogost. Prepovedan je ples ob delaynikih. O praznikih se ne sme plesati, ako so cerkvene slavnosti. Prestopnikom se odvzamejo koncesije. — Tako odlok iz Rima.

Smrtna kosa.

V torek zvečer je župnik v Borštu, duhovni svetovalec Fran Cvejn, šel previdet. Ponoči mu je naenkrat prišlo slabo in poklicali so gospoda iz Boljuna, ki mu je še podelil sv. poslednje olje. Kaj nato je izdihnil. Pogreb se bo vršil v petek, 28. t. m. od 10. dopoldne. Rajnemu večni mir v Bogu in večno plačilo!

Malo semenišče v Koprju.

Letos je bilo sprejetih 134 gojencev v koprsko Malo semenišče, kjer študirajo gimnazijci tržaške in poreške škofije. Bilo bi jih še več, ako bi semeniški zaklad imel dovolj sredstev. Samo iz tržaške škofije bilo je zavrženih okoli 50 prošelj, ker nedostajajo sredstev.

Ubegli politik.

Bivši tirolski nemški poslanec Reuth-Nicolussi je iz Bolcana pobegnil čez mejo na Nemško. O begu poročajo listi: Nicolussijeva žena in hči sta dobili potne liste na ime Perathoner in sta šli pod tem imenom iz države. On je pa govoril, da gre v en kraj, a je šel v drugega in čakal sporočila. Ko je dobil vest, da sta žena in hči dospeli čez mejo, se je odpravil tudi sam za njima. Neki nemški avtomobil je prišel ponj, kot je bilo očitno dogovorjeno. Poslanec je imel avstrijski potni list na ime Reuth brez dostavka Nicolussi. Mejni stražniki niso slutili, da je to znani politik in so ga pustili čez. Dr. Reuth ima sicer italijansko državljanstvo, a tudi avstrijsko. Ta okolnost mu je omogočila beg z lastnim potnim listom, izdanjem od avstrijskih oblasti. Listi vedo povedati, da je šel Reuth v Monakovo na Bavarsko in da organizira živahno propagando proti fašistovski Italiji.

Svobodne luke.

V Jugoslaviji nameravajo vpeljati sistem svobodnih luk, ali pa vsaj svobodnih pasov (punti franchi, kakor so v Trstu). Posebna komisija je že izdelala tozadevne predloge in jih izročila trgovinskemu ministru. Podrobnosti še niso znane. S tem sistemom bi se trgovina jugoslovanskih pristanišč močno povzdignila.

Zelenka za kontrabant.

Neki tržaški mornar je vedno zahajal v Zader in vselej prinesel veliko steklenico. Financarjem je postal sumljiv. Vprašali so v Zader, po kaj hodi tja. Odgovor je bil, da kupuje tobak. Ko je spet šel na pot in se vračal, so ga v Trstu vprašali, kaj je v zelenki. Bila je prazna. Toda financarji niso verjeli. Pregledali so skrivnostno steklenico od vseh strani in dognali, da ima dvojno dno. Pod prvim dnom je bilo 3 kg finega jugoslovanskega tobaka. Zgodilo se je, kakor de pregovor: Vrč hodi k studencu, dokler se ne ubije. Kontrabantar je dobil 20 dni zapore, 255 lir globe in eno leto posebne- ga nadzorstva.

MIHEC: Vedno večje parnike grade, a nesreče z morja ne spode.
JAKEC: Kamorkoli v svet se napotiš, božji roki vendar ne ubežiš.

Proti špekulaciji s stanovanji.

V Trstu krasno cvete špekulacija, s katero so iztiska iz ljudi visoka njemna in nepotrebni izdatki za posredništvo, buone uscite in take reči. Prefekt je zato izdal odlok, čegar namen je, da se to verižništvo po možnosti prepreči. Odlok nalaga hišnim gospodarjem in upraviteljem solidarno dolžnost, da morajo naznaniti občinskemu uradu stanovanja z opremo ali brez nje, ki niso v najemu ali so postala v teku vsakega meseca prazna. Pri tem je treba navesti število prostorov in višino mesečne ali tromesečne najemnine, ki jo je plačeval dosedanji najemnik ali ki se za stanovanje sedaj zahteva.

V prvih desetih dnevih vsakega meseca morajo hišni gospodarji naznaniti stanovanja, ki so postala prazna.

Kdor se ne bo ravnal po novi odredbi, bo naznanjen pristojnemu sodišču in lahko dobi zapor do treh mesecev in globo do 2000 lir.

Komitaši na delu.

Pri Zaječaru so neko noč prišli trije makedonski komitaši, da bi vojaško zalogo streliva pognali v zrak. Straža jih je odgnala. Komitaši hodijo povsod po trije skupaj ali v «trojkah».

Obsojen šofer.

Pred letom dni je v Trstu na cesti Kraljice Helene neki šofer nevarno zadel s svojim tovornim kamjonom vojaškega zdravnika, prof. Messinea Zlomil mu je desni laket in roka je ostala pokvarjena. Profesor je tožil šoferja radi nemarne vožnje. Šofer, obsojen v 1. instanci na 6 mesecev zapore, je rekural. Pri obnovitvi procesa, 18. oktobra letos, so nastopile pričje, da je tisti šofer tudi drugače bil drzen in nepreviden. Kazenski tribunal ga je zdaj obsodil na 3 mesece zapore.

O vinski letini piše Edinost 20. oktobra, da je letos vina več kakor lani. To pa ne drži. Res bo le to, da je kakovost boljša, množina pa utegne biti prej manjša nego enaka lanski. Ne vemo, čemu prigovarja Edinost vinogradnikom, naj dajo blago po nizki ceni od sebe. Dejansko se teran plačuje na mestu po 3 L in celo 3.10 L. Ali bi ga gospodje radi bolj dober kup srkali? Ali bi hoteli v letličcem «dati eno roko», da bo več profita?

Podatki o vinski letini po državi še niso znani v celoti, vendar «Informatore della Stampa» piše, da bo letina manjša od lanske. «Il Popolo d'Italia» pa poroča o letini v Apuliji, da je za 50% slabša. Morda kaj pretirava, a vendar boljše ne vidi. — Za naše domače razmere glej tudi današnji dopis iz Ricmanj, ki ugotavlja manjši pridelek vina. Tako je tudi po gornji Vipavski dolini, v Brdih in še drugod. Edinost in Gospodarski vestnik sta zelo napačno pisala in na škodo kmetu.

Za duhovniški naraščaj.

Kjer niso duhovnika spoštovali, so se ga v sedanjih časih naučili ceniti. Povsod opažamo, da je v očeh preprostega ljudstva zrastle ugled dobrih duhovnikov, zrastle vsaj v primeri s tistim ugledom, ki so ga uživali pred kakimi desetimi leti. Ko se na posledicah svetovne vojne ruši civilizacija Evrope kos za kosom, ko pred očmi zbehanega človeštva padajo ideali devetnajstega stoletja drug za drugim v nič: ostaja na svojem mestu nepremično le katoliška resnica, o kateri govori nje Učitelj sam: «Nebo in zemlja bosta prešla, moje besede pa ne bodo prešle». Katoliški duhovnik, ki to resnico uči, v njenem sijaju pridobiva sijaj svojega poslanstva v tem večji meri, čim bolj se zgoščuje tema okrog malikov zemlje.

Pri nas toliko močneje čutimo pomen duhovniškega poklica, ker imamo duhovnikov odločno premalo. In da jih je premalo, še posebno čutimo zdaj po vojni. Za dobro urejeno dušno pastirstvo moral bi priti poprečno 1 duhovnik na 1500 duš; to je najnižja zahteva. A v resnici vidimo, da je dosti slabše. Dobe se obseže župnije s 3, 4, 5 tisoč duš, kjer mora en sam duhovnik vse opravljati. Jesno je, da ne more vsemu kaj in da če se ene reči poloti, druga zaostaja. Ljudstvo čuti, kako silno je n. pr. potrebno, da bi otroci imeli reden in soliden pouk v krščanskem nauku. To pa zahteva časa in truda in če je gospod na eni podružnici, ne more biti na drugi; če ima pogreb, ne more imeti šole; če pride sila, da mora iti k bolniku, pridejo otroci zastoj k nauku.

Malokateri duhovnik je, ki ne bi moral ob nedeljah maševati in pridigovati po dvakrat in to navadno na dveh krajih. Pri tem zmanjka časa za spovedovanje in druga nedeljska opravila.

Versko mlačni ali celo nasprotni ljudje mislijo, da je dušno pastirstvo že opravljeno s par procesijami na leto, z duplirji in lustrji, z novo bandero in kipom Sreča Jezusovega. Po ti meri seveda lahko en duhovnik veliko duš pase; zato so pa tudi temu primerno sestradane.

Le kar v Trst poglejte, kjer pride na 1 duhovnika 5 do 10 tisoč duš! Saj niti šest resnic ne znajo; odrasli se dobe, ki očenaša ne znajo; ženini in neveste ne znajo apostolske vere ali deset božjih zapovedi; med ljudmi se širijo protestantske, budistične in teozofične zmete, praznovanje pa raste kakor kopriča za plotom. In vendar imamo tudi po Trstu procesije z banderji in svečami in trikrat na leto je še pri Sv. Justu polna cerkev.

Hvala Bogu, da tak površen pojem o verskem življenju in dušnem pastirstvu sedaj pojema in da se čezja po notranjem poživiljenju vedno bolj čuti. Dobrih duhovnikov, zvestih Cerкви in svojemu poklicu, si ljudstvo želi in jih ceni bolj ko prejšnje čase.

Zato pa stopa pred ljudstvo v vedno bolj jasnih obrisih nujna zahteva časa: skrbeti za duhovniške poklice. Ni namen tega članka, o ti reči obširno razpravljati, ampak le na to potrebo pokazati. Samo par misli:

Duhovniški poklic je od Boga; vsiliti se ne da, vzame pa se lahko. Dolžnost katoliške javnosti je torej: 1. Preprečiti izgubo duhovskih poklicev. 2. Dane duhovske poklice gojiti in kandidate duhovskega stanu podpirati, da svoj namen dosežejo.

Največ more za duhovniški poklic narediti krščanska družina. V družini naj se strogo uvede življenje po veri, da bodo otroci že od vsega početka pravilno vzgojeni. Če bo takih družin, tedaj ljudstvu od svojem času ne bo manjkalo vzornih duhovnikov.

v hiši potuše. Pri roparski pojedini je bilo 7 fantov in gospodinja potuše s svojo hčerjo. Pri okradnem kokošnjaku so našli suknjo in nož enega tolovajskih prvakov.

Tako je prišla cela vas v sramoto imenjuji se boje tu skozi hoditi. Upamo, da bo gosposka zdaj temeljito izčistila.

O tatvinah na cesti proti Podgradu se tudi sicer večkrat sliši. Nekaj Tončinovi iz Podgrada so vzeli zavoj raznega blaga, katero je nesla iz Bistrice. Štirinajst dni pozneje so napadli v tisti samotni vaščani iz Podbež. V tem slučaju so Podbežci šli na pogon za tolovajema ter ga ujeli pri račiški lokvi. Bil je nek malopridnež iz Lipe. Gnali so ga h karabinerjem v Podgrad in bili pohvaljeni za svoj odločni nastop.

HRIBI na Vrlih.

Pri nas živi žena, po domače Počkarica, ki je stara 36 let. Pač redka starost. Počkarica je še čila. Ni torej izključeno, da doživi sto let!

ŠTANJEL.

V nedeljo se je s posebno korijero pripeljala v našo vas večja družba, ki je izstopila v restavraciji g. Stazca. Ko so se gosposje najuživali, se je deset od njih — sami fantje iz Trsta — lotilo igrati na žogo na nekem akrbno gojenem travniku — sadovnjaku, ne da bi prej govorili z lastnico. Fantje so seveda delali veliko škodo. Gosposinja pride ter jih prosi, naj odjenjajo. Fantje pa nato: «Vija de kva. Noi komandema, lej la taži e la vadi a kaža». Gosposinja se je smilila, ko je gledala pustošenje travnika. In je poslala sira, ki je vzorno odslužil vojaščino pri orožnikih, in je splošno spoštovan kot trezen človek, da bi tržaške divjake nagovoril, naj odnehajo. Ta je šel in opozoril igralce. Ko so ti rekli, da so iz Trsta, je odgovoril: «Prav, a prašal vas nisem; odkod ste, ampak le, da greste s travnika, kaj ste vi, to me nič ne briga». Nato je eden igralcev pristopil in fanta butnil, ta se je seveda z vso pravico branil, a v tem hipu je priskočila četa z divjim kričanjem proti fantu. Ta je bežal in se rešil v zalogo gospoda Furlanija, kjer se je zaklenil. Igralci pa za njim. S silo so vdrli v zalogo kjer je prestrašena žena g. Furlanija vila od obupa roke, otrok pa trepetal. S tramiči so igralci tokli fanta. Balincarji, ki so igrali pri g. Starcu, so na vpitje pritekli na pomoč in ko so videli, kako pretepajo fanta, so se vrgli nad junake. Gospod brigadir Štanjelski je naredil red. Poklical je vse, Tržačane in Štanjelce, na postajo in naredil zapisnik. Potem je iz previdnosti zaprl domačine. Tržačanom pa zapovedal, da morajo takoj zapustiti Štanjel, kar se je tudi zgodilo.

Tržaški nasilneži so vsi uslužbenci tvrdeke Beltram v Trstu na Corsu, naj večji kričač je bil neki Tyrichter. Gotovo bo g. Beltram ukrenil, da mu ti uslužbenci ne bodo več po Krasu delali take reklame.

Gospod brigadir, ki je vzorno izvršil svojo službo, se je odpeljal na poveljstvo v Ajdovščino.

Tržaški izletniki so žalili uniformno nekega vojaka, ki je bil v bližini prizora. Vojak je dal to na zapisnik. Z domačini je tudi odločno pritegnil lastnik avtomobilske črte Trst-Vipava, ki je rojen v Forli in je torej o dogodku zanesljiva priča. Zaupamo, da bo oblastvo vse krivice vsega obžalovanja vrednega dogodka pravično kaznovala.

STRMCA pri Postojni.

Prejeli smo z več podpisov in priobčujemo:

Sliši se, da moleduje nekdo po Studencem za podpise proti prostovoljni kapelanski plači, katero je pobiral pretekle dni č. g. župnik. Ta gonja se nam zdi poniževalna, tembolj ker je dal g. župnik v svoji res preveliki skromnosti vsem na prosto, naj da vsakdo, kolikor se mu zdi. G. župnik je dolgo let vršil tudi kapelansko službo, ne da bi kaj zahteval. Sedaj pa, ko je prašal po skromnem prostovoljnem plačilu, so dvignili suroveži grdo gonjo proti njemu, pa upamo, da brez uspeha. Duševne izobrazbe potrebujemo kakor riba vode in to nam nudi cerkev v polni meri. Ako bi bili v vsakem oziru tako oskrbovani in postreženi, bi bilo krasno življenje. Podružaje vasi so povečini vse za to, da naj bosta dve sv. maši ob nedeljah in praznikih, le tisti, ki jim je cerkev trn v peti, se protivijo. Stojimo skraj na predvečer 25 letnega pastirvanja č. g. župnika med nami. Lahko si je misliti, kako bo gori omenjena gonja užalila blagega in skromnega gospoda. Torej nehajte!

TRNOVO-BISTRICA.

Prejeli smo: Mojemu zadržbnemu prijatelju! — Ker Vas osebno ne poznam, Vam javno pojasnim svoje stališče, da ne bosta mislili, da sem tukaj nastavljen za napadati, pač pa delam svojo službo že 13 let vestno, ne poznam nobene zahrbtnosti in se ne dam podkupiti ne z denarjem ne s čim drugim. Poslušam svoje predstojnike in kar mi veleajo, vestno izpolnjujem. Zato me napadi ne zadevajo. Če pa imate tehtne vzroke za pritožbe, zakaj ne greste k mojim predstojnikom povedati, kaj Vas teži. Nisem nastavljen, da svojevoljno postopam; ampak da izvajam pri sebi sklenjene reči. Kar se moje oseba tiče, rad ustrezem; Kar pa zadeva interes mlekarne, ne morem. Kako sem zanikaren, mora vsak član vedeti. Imam navareč dnevna 40 ml mleka; to moram z delavci vestno sprejeti in dati v red. Ako je mleko kislo, umazano, ali če ni polnomastno, ga ne smem sprejeti; to ni moja krivda, to je red. Kdor se na mlekarstvo razume, ve, kako je moja služba težavna. Drugače pa živim sam zase, v druge reči se ne vtikam.

Fran Winkler, mlekar.

O. ur. Objavljamo ta odgovor, ker hočemo vsakomur dati priložnost, da se brani. Tako napad, kakor odgovor smo znatno omilili in reducirali na stvarno in možno mero, kakor bodo prizadeti najboljše doumeli. Prašajo za prijavo dopisnikov pa moramo po časnikarski šegi odlaščno zavrniti.

RIZMANJE.

Dne 25. septembra je umrla pri nas priletna žena Ana Zafran. Bila je velika prijateljica cerkve in službe božje. Vedno je rada kaj darovala za cerkev. Latos za sv. Jožef je darovala nekaj lepih sveč in še malo pred smrtjo naročila, naj se daruje 10 sveč. Te žene se Rizmanjci dobro spominjajo še iz časov slovite «sfere» (1901-1911). Vsa vas je takrat zahtevala, da se vpelje slovenska maša in pa lastna župnija. Kdor je šel doma ali drugam k latinski maši, ali krstil, birmal, ali se poročil, sploh se poslužil cerkvene službe, je bil od Rizmanjcev preganjan in kaznovan tako ali tako. Pokojnica se ni udala in je hodila k maši ali doma ali drugam. Na ta način je

Kaj nam z dežele pišejo

3 KRASA.

Naše ceste. Ko se je že govorilo, naj bi vlada ljudem dala zaslužka pri javnih delih, vredno je v zvezi s tem omeniti slabo stanje nekaterih cest. Velika cesta z Opčin v Trst je tako slaba, da kmetje godrnjajo, ko vozijo svoje siromaštvo na tržaški trg. In taka prvovrstna cesta bi pač morali biti v boljšem stanju, bolj negovana. Naj bi se letos mislilo nanjo.

Kakšna je n. pr. cesta od Šempolaja v Gorjansko. Ali pa cesta s Proseka proti Sv. Križu. Vse pomanjkljivosti kraških cest naj bi kak višji revidiral in odredil temeljito remeduro. Zdaj pozimi bi ljudje dobili zaslužka in storilo bi se nekaj obče koristnega v oziru na promet.

HARIJE pri Bistrici.

Zadnje čase sliši se zopet o roparskih napadih. Od Bistrice gre čez našo vas cesta v Podgrad. Od Harij do Podgrada je velika samota, ki daje malopridnežem

priliko za napade. Tako sta v nedeljo 16. oktobra bila napadena dva Sabonjca, podomače Znidarjev in Zaličin. Sta sta v Smrje nakupovat jabolka. Na povratku sta se ustavila v Harijah v gostilni. Prisledila sta tudi dva domača fanta. Ker je bil govor o kupčiji in je eden tuječev menjal pedesetak, je to dalo povod pričakovati, da imata tujsca večje svote pri sebi. Okrog devetih zvečer sta se Sabonjca poslovila in odšla iz Harij proti domu. Nista še prišla v dolino do Zaliča, ko sta bila napadena. Znidarjev je bil udarjen z debelim kolom po rami, skočil v potok in zbežal po drugi strani, njegovega tovariša pa so pretepli, davili in mu pobrali denar. Imel je kakih 500 lir. Dognalo se je, da sta bila napadalca dva harijska fanta. Oče enega teh je pred kratkem prišel ob pamet od velike žalosti nad sinovim nečednim življenjem. Še isti večer so ukradli v eni hiši 6 kokoši ter jih spekli in pojedli

PODLISTEK.

Rako sta se Ulkova dva ločila

(Priredil Svitoslav)

Ko je bil Ulkov Jernejec star sedemindvajset let, si je poiskal za nadaljno življenje boljše polovico, po domače povedano, oženil se je. Ženi je bilo ime Špelica. Samo tri leta je bila mlajša od Jernejca, sicer pa ni bila nič manj prebrisana, kakor on. Saj veste, kadar doseže človek enkrat dvajseto, pameti ne merimo več po letih. Prve čase po poroki navadno imenujemo medene tedne in medeni so bili tudi tedni Ulkovih dveh. Drug družega sta nosila na rokah, drug družega sta božala, mislila sta, da je njun dom najslajši.

Pa kmalu se je preobrnilo. Še pol leta ni minilo in že je bila prava pravca vojska v hiši. Pravijo, da se to pri mladih, nerazsodnih parčkih kaj rado zgodi. Seveda, pri hiši je treba gospodarja, in kdo bodi, naj odloči bitka. Bitka naj prav tako odloči, kdo bode nosil krono in žezlo, kdo bode upravljal domačo zakladnico, kdo bode hodil po

konci in kdo se valjal po tleh, vse to se mora natanko odločiti. Prav tako je bilo tudi pri Ulkovih dveh. Kmalu po medenih dneh je prišlo do manjših prask in malo na to je vzbruhnla vojska z vso srditostjo.

Špelica je drdrala: «Bomo videli, če boš pokoren ali ne. Kaj nisi pred iltarjem obljubil? — Ti grdin, til....» In zavihetela je nad Jernejcem kuhavnico ali burklje, ali kar ji je ravno prišlo pod roke.

Jernejec je jecljal in se je zvijal: «Ja, ja, je že vse res! Pa moraš potrpeti z menoj! Saj so tako naročili iz rdečih bukvic gospod župnik. E, ne boš me ne, pa bi me rada! Kaj sem te zato vzel, da mi boš delala muziko po hiši in direndaj? Ti drdra ti!»

Bitka je bila dolga. Zdaj se je nagibala na to, zdaj zopet na ono stran. Končalo se je jako žalostno. Špelica je izgubila dar govora: zmanjkalo ji je pušic in strel in smodnika. Le zapihala je še tuhtam, govorila pa ni nič več. Tiho je bilo v hiši kakor v grobu.

Kaj je hotel ubogi Jernejec? Nekaj časa je milo pogledoval na Špelico, ko je pa videl, da dobrohotni pogledi nič ne

pomagajo, se je ujezil tudi sam. Začel je zahajati med bratce — lebkohživčke k Mezinčku in pil je z njimi in jim dajal za pijačo, da je teklo od mize, kakor pri kakih svatbi. Sploh je postal zelo pogumen; iz prejšnjega cagovca se je prevrgel v velikega junaka. Seveda je bil junak samo pri Mezinčku, doma mu pa junaštvo ni tako lepo sijalo z obraza. Stiskal se je za peč in milo pogledoval po hiši, dokler ga ni spet prijelo, da je stekel k Mezinčku pogledat, kaj da imajo.

Nekega lepega dne, ko se je Jernejec baš prizibal iz krčme, se je nad Špelico zgodil čudež. Razvezal se ji je jezik in takrat je bil joj! Strele in pušice, grom in toča, vse se je zgrnilo nad ubogega Jernejca, kot neusmiljena ploha.

Tudi on je hotel odgovoriti gromovito in junaško, pa skoro do besede ni mogel. Špelica je pihala kakor gad in zaključila svojo srdito jezico zelo ganljivo: «Nič več, nič več ne strpim!.... Zapravi bil, brus vednožejni, še moje.... Vem, da ti diši, pa ne boš! Jutri pospravim svoje stvari in odidem, odkoder sem prišla!»

Jernejec se je popraskal pod nosom, ker ga je zaskrbelo. V vidni zadregi je

zastokal: «O le, pa ne misli, da bo šlo tako lahko. Prej moraš iti h gospodu župniku in na sodnijo. Tam ti bodo razložili in povedali!»

«Kaj ne, v sodnijo, grdin! Ločil bi se rad, aha? Že davno sem vedela, da ti take misli orjejo po glavi.... Če ravno hočeš, dobro!»

Jernejca je zaskrbelo drugič in zopet se je popraskal pod nosom: «Nisem mislil tako, vendar te ne bom zadrževal. Še pospremit te k sodniku, in tam bova naredila.»

«Dobro! Morda še danes? Čakaj, takoj bom opravljena!»

«Danes ne, jutri bo tudi še dovolj zgodaj. Le potrpi, saj te ne bom požrl ponoči!»

Tako se je končal boj in oba sta bila nezadovoljna. Bralci pa naj ne mislijo, da je Jernejcu in Špelici omrzila ljubezen v srcu, kakor živca, če jo postaviš v mrzlo omaro. O ne! Samo malo bridkosti sta občutila in pa trma jima je zrastle tako urno in naglo, da še sama nista vedela, kako. Nič čudnega! Kroni in žezlu se nihče rad ne odpove, pa naj bi se bila Jernejec in Špelica?

marsikaterega spravila v zadrego pri sodnji, ker jo je hotel odvrčati ali se nad njo znašati. No zdaj bodi vse pozabljeno. Dati ji moramo čast, ker se je dosledno držala svojega prepričanja in ljubila božjo službo. Prav je ljubiti svoj narod, a Boga zapustiti je velika zmeta.

Trgatev je letos prav dobro obetala, pa prevelika suša je to upanje zelo skrčila. Vsak je imel manj od lani, čeravno je bilo grozdja dosti več. Kupčija gre zdaj še zelo pomalem. Prodalo se ga je dozdaj v Ricmanjah okoli 30 hl; vsega pridelka pa je kakih 400 hl (seveda je to malo v primeri z dobrimi letinami, ko je bilo včasih vina, in to dobrega, do 2000 hl). Cena vina se suče okoli 3 L za liter na debelo.

Vsak posestnik je ob letošnji letini za par tisoč lir na zgubi vsled suše. Saj nimamo skoro nobenega pridelka. Glavni pridelek je vino in seno in še tega malo. Zaslužka v mestu je vedno le malo; nekateri stikajo za delom celega pol leta, predno kaj dobe. Cena živine je prav nizka, a do spomladi jo bo vzlic temu težko držati, ker bo krme nedostajalo. Pri vsem dosedanjem dežju je v zemlji še vedno suša; v delani njivi je premočeno za pol metra, a če se hoče kopati za trto, je treba najmanj en meter; sedaj kar ni mogoče, dokler ne premoči do dobra; trud je velik, učinek pa majhen. Sicer se pa pri kmetiji že najde drugo delo, če je kdo skrben gospodar.

Dne 12. oktobra smo imeli srenjsko zborovanje o razdelitvi skupnega zemljišča ali komuneli. Sloga jači, nesloga tlači, tako bo tudi pri komuneli. Dokler je skupaj, smo še nekaj kmetije, ko bo vsak sebi, pa nič več, posebno tukaj pri Trstu, kjer smo tako gosto naseljeni. Govori se tudi o neki prodaji srenjskih zemljišč v Valah. Če do tega pride, potem bo konec našega senenega pridelka; gojili bomo lahko vsak po eno ovco in šli po svetu.

V marsičem se držimo starega kopita, tudi če je zanič. Tako n. pr. ne mine zborovanje brez prepira. Ali je res tako potreben? Mi smo komunelo razdelili že l. 1910, ter plačali za tozadevne stroške vsak 40 kron. Danes se ne ve, kje je ta denar, ali kako se je porabil; med tem pa predstojništvo tirja vedno nanovo plačilo za namenjeno delo. Ta reč bi se morala spraviti na jasno, ker se ljudje vedno pikajo. Pa tudi sedanje predstojništvo naj polaga bolj pregledne račune. Prejeli smo n. pr. za odškodnino od hangarjev vsak 90 lir za 10 let! Radi bi vedeli, koliko je dala država letno, ali koliko skupaj. To vedeti imamo pač pravico. Ljudstvo je premalo zavedno, premalo izobraženo, zato le postrahljivo in zahrbtno razpravlja o takih rečeh, ker ni v govoru dovolj sposobno, da v javnem nastopu izreče svojo kritiko. Več bi morali brati pametno berivo in dobre časopise. Pa tudi cerkev so preveč optistili; posebno pevci se le za večje praznike pokažejo; ali ni vsak 7. dan nedelja? Tako gremo rakovo pot.

DORNBURG.

Ne v Ameriko! V pondeljek smo zopet zgubili del naših najboljših moči. V Ameriko je odšlo spet več fantov in deklet. Iz Trsta so se odpeljali s parnikom «Allantia», vozili se bodo 28 dni. Fantje so jim šli na postajo zapet; veliko Dornberžanov se je odpeljalo tudi v Trst.

Špelica je jokala, Jernejec je mrmral. Zaradi ločitve sta bili njuni srci nepopisno žalostni.

Drugo jutro je Jernejec ropotal že na vse zgodaj. Zopet je dobil nekoliko poguma. Špelica je bila uverjena, da se bosta pobotala, ter se je že na tistem veselila. Pa se je varala! Jernejec je potrkal na duri in zakričal v spalnico:

«Lenoba lena, po konci!... Ali te še ima?... Brž, brz, sicer nam odide pošta in opoldne tudi ni več uradnikov v pisarni».

Špelici se je krčilo srce ob teh besedah; hkrati pa jo je tudi prišla trma in klubovalnost. Brž se je opravila v praznično obleko, ter zavestno stopila pred moža. Šla sta na pošto. Jernejec je stopal naprej, Špelica srčno in pogumno za njim. Nobeden ni črhnil besedice. Konji so bili že napreženi. Jernejec je plačal voznino zase in za svojo boljšo polovico in molče sta se skobacala na sani. Sopotnikov nista imela. Veselo so škripale sani po mrzli cesti. Mrz je pritiskal, a vendar je bilo obema vroče. Špelica je gledala skozi eno okno, Jernejec skozi drugo. Špelica je požirala slino, kakor bi imela v ustih najokusnej-

Slovo pač ni bilo veselo kakor ni nobeno. Ne bom popisoval prizora pri parniku. Samo iz naše vasi je bilo zbranih okoli 50 ljudi. Zakaj bi si rajše ne prihranili teh bridkih trenutkov ločitve od svojih dragih? Zakaj ne poslušamo nasvetov, ki prihajajo od oblastev in naših prijateljev? Ostanimo doma! Najmanj polovica jih je šlo v torek brez prave potrebe.

To poreče vsakdo, ki pozna družinske razmere odhajajočih. Ali je res potreba, da pošljamo v svet 17 letna dekleta in nedorasle fante? Krščanski oče, si izprašal si vest na večer pred odhodom svojega otroka? Kaj bo iz njega čez nekaj let, čez nekaj mesecev? Težek račun boš dajal pred Bogom. Ostanimo rajše doma in jejmo doma rajše pogačo kakor bel kruh v tujini! Delajmo in varčujmo kakor smo začeli in domača zemlja nas bo lahko redila.

Starešina.

DREŽNICA.

Poročajo nam, da se je otvorila v Drežnici večerna šola, ki jo vodi tamošnji g. učitelj.

V ponedeljek 17. oktobra so se v Drežnici nekaj klofotali. Vodila stamenda dva fanta iz Ravni. Pamet, fantje!

ZANIMIVOSTI.

Varnost na železnici.

Na pariški podzemeljski železnici so uvedli novo iznajdbo, da ni mogoče v vlak odpeljati s postaje, ako niso vsa vrata kupejev zaprta in zaklenjena. Vlakovodja ne daje nikakega signala, pač pa pritisne samo na gumb, nakar pričnejo električni motorji delovati. Ako niso vsa vrata zaprta kakor predpisano, motorji ne funkcionirajo.

Gramofon v službi vede.

Muzej znamenitega sorbonskega vseučilišča v Parizu si je nadel nalogo, da bo zbral vse jezike sveta na gramofonskih ploščah ter jih tako ohranil poznejšim rodovom, ko mnogo teh jezikov nihče več poznal ne bo.

V duhu Kristusovem.

V afrikanskem misijonskem ozemlju govore tamošnji prebivalci okrog 500 različnih jezikov. «Očetje sv. Duha», ki v navedenih krajih misijonarijo, zahtevajo od vsakega novodošlega duhovnika, da tekem pol leta že prvič pridiguje v narečju vernikov. Zato pa misijonarji v Afriki v svrhu uspešnega širjenja božje besede le redko zamenjujejo dušnopastirska mesta.

Žaloigra na morju.

Na nekem francoskem parniku, ki je vozil proti Srednji Afriki, se je nenadoma drugemu častniku zmešalo. Ubil je kapitana, prvega častnika in radiotelegrafista. Potem je skočil v morje in utonil. Parobrod je tako na en mah izgubil vse častnike; mornarji so ustavili v najbližji luki in od tam brzojavili francoskim oblastvom.

še bonbončke, Jernejec je pihal iz pipe kakor iz dimnika. Obema je bilo pri srcu, kakor bi se bila peljala na pogreb. Špelico je silil jok, pa se mu je krepko ustavljala, Jernejcu je tolklo srce, kakor bi mu hotelo razgnati prsi in zapeti si je moral kamižolo, da Špelica ni videla dviganja in padanja.

A srce je tolklo vedno burneje. Jernejec je pogledal na Špelico in obšlo ga je tiho sočutje. Revica je zdihovala in obraz ji je bil žalosten, kakor zimška megla. Rahlo je odprl usta in dejal pohlevno: «Ogrni se in pazi, da se ne prehladiš». Špelici je zavrela kri v glavo in že je hotela odgovoriti prijazno. Pa sam spak je dal menda, da so ji šinile iz ust trde besede: «Aha, Boga bi zahvalil, kajne, in žal bi ti ne bilo!»

Jernejec je zamrmral in obrnil Špelici hrbet.

Špelica se je zamislila. Čez nekaj časa je potisnila žakljevinu, ki je bila na tleh, na moževo stran in rekla prijazno: «Na, zavij se v noge, sicer mi ozebeš v prste in še domov ne boš mogel!»

«To bi bilo zate?» je zarenčal Jernejec. Tudi Špelica je obrnila možu hrbet.

(Konec prihodnjic)

Naša pošta.

A. Boštjančič Harije. Prošnjo ste vložili 3. dec. 1925.; zdravniški pregled se je vršil 8. jun. 1926. Po zakonu vam teče pokojnina od dneva zdravniškega pregleda, ne pa od dneva, ko ste vložili prošnjo. To velja, ako ni invalid bil na zdravniškem pregledu pred 12. julija 1923.

Melika Helena Draga. Vam so znižali pokojnino, ker je vaša hčerka dne 25. julija 1927. dosegla 16. leto. Pokojnina vam je bila dovoljena pod tem pogojem; torej ne morete rekurirati.

Prosen Franc Zabiče. Iz Rima smo prejeli obvestilo, da se v vaši zadevi ne da nič več napraviti.

Smrje. Deseti brat vidi razne reči, toda vsake posamezne osebe ne kaže obdelavati.

Gornji Zemon. Vi ste hoteli fante okrtat. Drugi se je spravil na zareske fante. Tretji pa je zložil še najboljšo pesem o trnovskih dekletih, ki jih je razdelil na tri razrede. Kakor vidimo, je vprašanje mladine po celi Bistriški dolini aktualno, žal da niso dopisi in pesmi dovolj opiljeni za natis. Berite dopise iz raznih krajev dežele in učite se od njih, kako se kaka reč spravi na papir, da je za javnost. Uredniku je gotove stvari težko popravljati, ker sam ne pozna razmer v podrobnosti.

Po čem je lira?

Dne 26. oktobra si dal ali dobi:	
Za 200 dinarjev	31.80 L
» 100 čeških kron	54.10 »
» 100 franc. frankov	71.65 »
» 100 švivarških fr	352.— »
» 100 nemških mark	433.50 »
» 100 avstr. šilingov	252.— »
» 1 dolar	18.— »
» 1 angleški funt	88.60 »

Zobozdravnik

dr. Sardoč D.

ordinira

v Trstu

via M. R. Imbriani 16 III
(Prej via S. Giovanni)

od 9-12 in od 3-7.

Zobozdravniški ambulatorij

Dr. G. LAURINSICH

TRST — Via delle Sette Fontane 6 — TRST

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. - Slovencem z dežele poseben popust za potne stroške.

Govori se slovensko.

Delo zajamčeno.

Cene ljudske.

Odprto od 9-13 in od 15-19 - Ob nedeljah od 10-12.

Kje pa vi kupujete obutev?

Najboljšo čevljarnico v Trstu ima

Matija Pahor

Trst — Via Arcata 19 — Trst

::: LASTNA IZDELOVALNICA :::

Čevlji delani samo na roko

Tvrđka znana po vseh podeželskih sejnih.

Velika izbora.

Prijazna postrežba — Zmerne cene.

MALI OGLASI

ČISTILO ZA ZOBE „Ideal“, sestavljeno iz močnih snovi, izvrstno razkužuje usta odpravi smrdljivo sapo, utrdi dlesno ovira gnitje. Kdor ga pravočasno uporablja, prepreči vnetje čeljusti in ga nikoli ne bole zobje. Vlije se 30 do 40 kapljic na 1/2 l vode in se izperejo usta. Če močno boli zob, se dene par kapljic samega «Ideal» na vato in se položi v zob. Priporočila se posebno tistim, ki imajo pokvarjene zobe in same škrbine. Izvrsten je za razkuženje in grganje pri vnetju v grlu. — Za čiščenje zob je dobra rožnata in črna pasta. Ima fin okus, naredi zobe bele, ovira zobni kamen, razkuži usta in jih prijetno osveži. — Priporočila se, zlasti za slabotne otročke, ki dolgo ne shodijo, za slabotne v prsih, rahitične Kalciferat, zelo okusen sirup. — Za otroke je priporočljiv prah in mazilo «Ireos». — *Odlikovani laboratorij LEKARNA PRI ODREŠENIKU - Bistrica.*

ACQUA DELL'ALABARDA.

proti izpadanju las. Vsebuje kinin in je vsled tega posebno priporočljiva proti prehladu in za ojačenje korenin. Steklenica po 6 lir — se dobiva v lekarni Castellanovich, lastnik F. Bollaffio, Trst, Via Giuliani 42. — V Gorici, Via Carducci 9 pri Fiegel.

GLYKOL CASTELLANOVICH.

Izredno učinkovito brezalkoholno sredstvo proti oslabiljenju živcev, spošnemu oslabiljenju teka in za ženske v slučajih nerednosti v čiščenju. Cena steklenici L. 7.50. Za popolno zdravljenje 6 steklenic. Cena L. 42.—, Trst, Via dei Giuliani, 42.

HIŠA SREDI POSTOJNE, pripravna za obrtnika ali vinotoč, se prodaja istotam dvovprežen voziček. Več pove lastnik. — Postojna 172.

MLINSKA KAMNA, dva para, ima na prodaj župna cerkev v Avberu. Nahajata se v cerkvenem mlinu v Raši.

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. Tvrđka Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.

IZUČEN KOVAČ z lastnim orodjem iščem prostora na deželi ali kot delavec. Naslov pri upravi Malega lista.

PRODAM BIKELJ znamke «Stiria». — J. Celin, Castel Iublanizza p. Bisterza.

Duhovniki

imajo v omarah župnega urada večsi matične knjige, ki so zelo slabo vezane ali pa je vezava že popolnoma obrabljena, tako da se posamezni listi trgajo. Kaj naj storijo? Naj pošljejo take knjige v *Katoliško tiskarno* v Gorico, Riva Piazzutta 18, kjer jim knjige popravijo, da bodo kakor nove.

Gospodarstvo

Kako ravnaš z gnojem.

Slabi časi so dandanes za nas kmete. Nadloge na vse strani, celo zemlja, ta edina prijateljica naša, kakor da bi nam odpovedala. Ne rodi in ne rodi nam več tako, kot včasih, čeprav se ubijamo in mučimo z njo celo več kot nekdanj, kakor da ni nobenega »žegna« več v njej!... Tako toži mnogokrat ta ali oni naš gospodar ob slabih uspehih svojega gospodarstva.

Res je mnogokrat tako. Pogosto nam njive povrnejo komaj seme, ko bi sicer imele obroditi »stoter« sad. Toda, kje so tu vzroki? Teh je dovolj in, žal, navadno največ na naši strani. Poglejmo samo malo bolj odprto! Ali ne obdelujemo zemlje še vedno po starem, enoličnem načinu, kakor so to delali naši očetje in dedje? Preziramo mnogokrat najbolj enostavno kolobarjenje (plodored), ne polagamo dovolj pažnje zboljšanju semena, zatiranju škodljivcev in boleznih itd., itd. In kakšno je šele naše gnojenje! Tu je šele prava zapreka našemu kmetijskemu napredku. Koliko samo tu grešimo, ko gnoj zanemarjamo, ga slabše negujemo, ter naposled z njim nepravilno gnojimo.

Vsakdanje napake.

Ne mislim tu na napake, ki jih mogoče storimo pri uporabi umetnih gnojil, nego opozoril bi rad s temi vrsticami ponovno na strašansko nemarno ravnanje in gnojenje z domačim hlevskim gnojem, kakršno je, žal, po naših kmetijah še tako pogosto. Tu kakor da ne pridemo nikamor naprej; naš kmetovalec — kakor da bi prezrl in preslišal vse dobre svete, ki jih tozadevno čita ali sliši. Kakor v starih »srečnih« časih, tako se še dandanes povečini ravna z gnojem v hlevu, tako na dvorišču. Poglejmo! Iz hleva se zmeče gnoj na »dvor«, ter se pusti tako, brez vsega daljnega, izvržen solncu in kuram. Mesto da voz z gnojem, ko ga vozimo na njivo, škriplje, kot bi bila na njem 10 hektolitrska barigla, teče voz s takim gnojem lahko, kakor da pelje slamo. Iz nekega kota takega dvorišča pa lepo polzi in teče naš »čilski soliter« — gnojnica v božji svet, da se zgubi nato nekje v vaškem jarku ali potoku. — Drugičkrat gnoj na dvorišču kar »plava« ob obilnih pritokih iz celega dvorišča in streh, kadar količkaj dežuje. Seveda je poskrbljeno, da ima tudi tak »bajer« nekje odtok, da se »nesnaga« odvozi.

In še mnogo takih brezbriznosti z gnojem. Ni čuda, da potem ne more biti tako izdaten, kot bi imel biti. In še takega, na hranilnih snoveh siromašnega gnoja, navadno nimamo na preostanjanje ob naši zaostali živinoreji. — Mnogo grešimo tudi o priliki gnojenja. Da vozimo na njive le svež, nerazkrojen gnoj, je itak znano. Velikokrat vozimo gnoj na njivo tudi, pa ga ne mislimo takoj podorati. Ako ga spravimo v večje kupe, dobro slačimo, ter pokrijemo z zemljo, še ne trpi toliko na kakovosti. Zelo ne-spametno pa je razvoziti ga po njivi v male kupe, ter ga pustiti tako izvrženega vsem zunanjim vremenskim vplivom, da ostane, ko ga podoravamo, le še samo stelja. Mesta pod kupi ostanejo seveda čez mero pognojena, dočim pa sicer ostala zemlja strada na hranilnih snoveh. Napačno je tudi, ako na njivo navožen gnoj, že raztrošen, pustimo dolgo nepodoran. Posebno ob toplem, vetrovnem vremenu se nam zna v par dneh popolnoma izsušiti, ter izgine iz njega najvažnejša snov, dušik, v zrak. Popolnoma razumljivo je tedaj, da nam zemlja ob takim gnojenju ne more povoljno roditi. Jasno nam pa mora biti tudi, da moramo vnaprej, če hočemo zemljo spraviti nazaj v rodovitnost, opustiti tako nemarno postopanje in nepravilno gnojenje s hlevskim gnojem. Z malo dobre volje, pa smo hitro na pravi poti. Tudi se okoristimo z dragocenimi izkustvi naprednih, praktičnih gospodarjev, ter

odkritji, ki nam jih je tozadevno podala v zadnjih desetletjih kmetijsko-kemijska znanost.

Gnojišče.

Uredimo si vsaj zasilno gnojišče. To se da za začetek napraviti tudi brez planov, proračunov, tisočakov. Gnojišče naj ne bo preveliko; na glavo živine se računa krog 3 kubične metre površine. V pripravnem, senčnem, pred »poplavo« s streh in dvorišča zavarovanem prostoru, skopljemo prostor za gnojišče do pol metra globoko. Izkopano zemljo vložimo čvrsto ob straneh, da izgleda kot nekak nasip. Dno mora biti nepropustno, ter si pomagamo lahko z ilovico ali glino, ki jo čvrsto zbijemo po tleh. Na nekem mestu naj bo dno poglobljeno da se zbira tu mokrota iz gnoja. Kdor zmore, naj si uredi modernejše, obzidano ali betonirano gnojišče; v to vloženi denar ni zavržen.

Negovanje gnoja.

Na gnojišču pa moramo z gnojem tudi primerno postopati; samo urejeno gnojišče še nikakor ni dovolj. Gnojišče samo je najboljšo da razdelimo v dva enaka dela: na enem takem delu gnoj »zori«, drugega polnimo in tako naprej. Hlev čistimo vsak dan. Ne uporabljajmo preveč nastilja; boljše se malo bolj pogosto pomuditi v hevu, da je živina na suhem. Slamo ali koruznico za nastilj sesekati ali zrezati, tako popije več gnojnice, pa je tudi izdatnejša. Na gnojišču je vlagati gnoj enakomerno po celi površini. Ako imamo skupno gnojišče za ves gnoj, skrbimo, da bo ta povsod enakomerno sestave; ne pa, da je n. pr. tu sam govejski, konjski, tam zopet največ svinjskega itd. Gnoj tako pošteno stlačiti. Često lahko v to uporabimo živino. Mnogi prav radi od časa do časa pokrivajo, gnoj rahlo z zemljo. To ima dvojno prednost: zemlja vsled svoje teže gnoj še bolj stisne, a obenem vpija (absorbira) tudi snovi, ki uhajajo v plinastem stanju iz gnoja, predvsem dragoceni dušik. Dokazano je, da dobro čuvan (konzerviran) gnoj izgubi na dušiku komaj 15—20%, dočim ga izgubi zanemarjen gnoj do 80% in več. Po potrebi gnoj polivajmo z vodo. Tako negovan gnoj nam bo »dozorel« na gnojišču v nekoliko mesecih, ko ga lahko izvozimo za gnojenje. Ne puščajmo ga nepodoranega, nego storimo to takoj. Ne podoravajmo ga pa pregloboko.

Prav posebno se pa še brigajmo v naprej za gnojnico. Ne puščajmo v naprej, da nam odteka iz hlevov brez haska. Pomislimo, da nam od ene same glave goveje živine gre tako gnojnice v vrednosti skoro za 200 kg čilkega solitra letno v izgubo; poleg pa še okrog za 100 kg 40% kalijeve soli! Kolika je ta vrednost v denarju, si lahko vsak sam izračuna...

Torej, zbirajmo v bodoče gnojnico skrbno, da se je ne izgubi niti najmanj; napravimo si gnojnične jame — pa če tudi nimamo več kot en rep v hlevu!

Ponovno torej: več brige gnoju, gnojenju! Kdor se po tem ravna, je lahko prepričan, da bo s tem spravil zemljo kmalu nazaj k prejšnji rodovitnosti.

Trgovinska bilanca. Tako se imenuje razmerje med vrednostjo uvoza in izvoza med državami. Trgovinska bilanca kake države je »aktivna«, če je vrednost izvoza večja kot vrednost uvoza, če torej pri blagovni izmenjavi ostane nekaj dobička v ti državi. »Pasivna« pa je trgovinska bilanca, kadar se je blaga več kupilo nego prodalo. V Italiji je običajno trgovinska bilanca pasivna. Letošnji september pa kaže neko izboljšanje: izvozilo se je namreč v tem septembru za 1.168 milijonov lir, a uvozilo se je za 1.139 milijonov. Dobitka je torej ostalo 29 milijonov. Sploh se je tekom leta 1927. opazilo veliko znižanje uvoza (kupovanja). V primeri z uvozom tekom enake dobe eno leto prej je letošnji uvoz za 21% manjši.

Lesna kupčija v Ljubljani. Na ljubljanski borzi se vsak dan prodaja po nekoliko vagonov raznovrstnega lesa, za katerega se dosežejo te-le cene: Trami merkantilni franko vagon meja za kubičen meter 317 Din, trami 7-9 na nakladalni postaji po 260 Din, smrekove deske franko vagon meja po 450 Din; bukova drva, suha, zdrava, 1 m dolga na meji po 22.50 Din, deloma po 22 Din za 100 kg. Suhe letve, smreka, jelka 24-48, 4 m, na nakladalni postaji po 480 Din kubičen meter, letvice, 4 m dolge, po 600 Din, 2 in 3 m dolge po 530 Din.

Debela pesa. V Trnovem pri Bistrici je posestnik Fr. Valenčič pridelal peso »Mamut«, ki tehta 8 kg. Njiva je bila gnojena s stranišnim gnojem.

Vojna odškodnina. Cene beneških obligacij so na borzi poskočile. Za 10.000 obligacijske vrednosti dobiš v gotovini 7.185 lir.

Zlato. Uradna cena zlata je na borzi 352 papirnatih lir za 100 zlatih. Dvajsetkronski zlatnik velja 70 do 72 lir.

Novi srebrnjaki. Kraljevi ukaz z dne 8. septembra t. l. določa, da se bodo kovali srebrni novci tudi po 20 lir.

Življenje. Il tržaške občinske statistike izhaja, da je bila cena življenja v avgustu 112.63, v septembru pa 112.97. Porastla je torej v celoti za malenkost. Živež se je sicer pocenil, a najemnine so s terminom 24. avgusta porastle za 3.608. Ta porastek stanarine je požrl dobroto znižanih cen pri kruhu in mesu. Če bi ne bila vlada pravočasno posegla vmes, bi bilo pri stanarinah še vse huje. Sicer pa je treba pripomniti, da so se stanarine zvišale v splošnem le boljšim družinam, ki imajo več ko 5 sob.

Tipografia Fratelli Mosetti — Trieste.

Izšel je

ŠTOKOV

VEDEŽ

za leto 1928

cena v platno vezan L. 3.60

ETERNIT

Zaloga - TRST

TRISTE VIA TRENTO
ŠTEV. 16. (Pri evangeljski
cerkvi) - Shranite naslov!

Čevljarnica **FORCESSIN**

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.
z veliko premijo, diplomo in zlato svetinjo

Trst — via Caprin 5 pri Sv. Jakobu — Trst

Le k Forcessinu vsi hité,
da si obužejo nogé.

On šiva trdno in močno,
pa elegantno in lepó.

Ko pa račun vam naredi,
se vam celo poceni zdi.

Najviše cene
plačujem za

KOŽE

kun, zlatič, lisic, dihurjev, vider, jazbec, mačk, veveric, krto, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH
TRST - Via Battisti št. 10 II. nadst. vrata 16
Telefon Inter. št. 36-65.

Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST, Campo S. Giacomo št. 5

ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah.

KRONE plačuje više kot vsi drugi.

ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. Mermolja

sprejema

V GORICI

na Travniku št. 5 II.

Röntgenološki

zavod

PRIMARIJA

dr. A. de Fiori

V GORICI

Corso Vittorio Emanuele III. 14.

Sprejema od 9-12 in od 2-4.

PLJUČNE BOLEZNI

Dott. CERRETTI

Radiološki kabinet je oprt:

v Vidmu: Via del Sale 15 (vse dni)

v Gorici: Via Barzellini 3 (ob sredah in petkih ob pop. urah).

Podpirajte tiste trgovce,
podjetnike in profesioniste,
ki oglašajo v Malem listu!